

Handläggare:
Helena Götherfors-Westman
Tel: 08-606 93 18

Nynäshamns Kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

14981 Nynäshamn

NYNÄSHAMNS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2012 -02- 17	
Handl nr 490	Akt nr, Dpl 25/2012-303

Yttrande – Remiss VA-strategi Nynäshamns kommun

MJ ✓

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har fått möjlighet att lämna ett yttrande över det förslag till VA-strategi som Nynäshamns kommun tagit fram. Förbundet beslutar att lämna följande yttrande.

Förbundet anser att det är mycket positivt att Nynäshamns kommun arbetar med VA-planering. Det är nödvändigt för att skapa förutsättningar för att uppnå god status i våra vattenförekomster i enlighet med vattendirektivet. Att ta fram VA-planer är en av de åtgärder som pekas ut i det av Vattenmyndigheten fastställda åtgärdsprogrammet.

VA-strategi för hela kommunen

Förbundet anser att det förslag som nu remitterats är betydligt bättre ur miljösynpunkt för den sydvästra delen än tidigare redovisade förslag. Att ansluta områden direkt till Nynäshamns reningsverk för att i sista steget även föra över avloppsvatten från Torp och Marsta reningsverk ger miljövinster för dessa vattenområden. En förutsättning för att få de miljövinster som anges är att alla tre steg genomförs.

I arbetet med framtagandet av strategin har förbundet varit delaktiga i att ta fram en behovsanalys för alla områden med samlad bebyggelse. Enligt utförd behovsanalys finns de områden som har störst behov i sydvästra skärgården och i Landfjärden, Segersäng, Fagersjön och Fullbromalm. Samtliga dessa områden liksom tillhörande recipienter bör kommenteras i strategin, på motsvarande sätt som för övriga områden med högt behov. Prioriteringen i VA-strategin bör ta stor hänsyn till permanentningsgraden och viljeinriktningen i Översiktsplanen.

Förbundet anser att den förslagna strategin inte är en strategi som omfattar hela kommunen utan endast kommunens sydvästra delar. En VA-strategi ska innehålla strategier och tillvägagångssätt för kommunens långsiktiga VA-planering för hela kommunen. Stöd för det hittas i Länsstyrelsens rapport 2009:07 "Kommunal VA-planering". I den strategi som Nynäshamns kommun nu tagit fram omfattas endast VA-försörjning i den sydvästra skärgården. Övriga områden med högt behov enligt behovsanalysen saknas helt i strategin undantaget kartmaterialet. Förbundet anser att samtliga områden med högt behov och dess recipienter måste nämnas och kommenteras i strategin. Vi anser även att det i stora drag bör framgå hur prioriteringen är utförd. Förbundet anser att det är mycket viktigt att hålla fast vid den linje som genomsyrat arbetet, det vill säga att ta fram en VA-plan för hela kommunen. Förbundet har även tidigare signalerat vårt ställningstagande i denna fråga.

Tyréns fick i uppdrag att utreda olika alternativ för ledningsdragning i den sydvästra delen av kommunen. För att få en genomlyst och heltäckande strategi så borde en utredning ha omfattat hela kommunen. På så sätt hade en bedömning kunnat göras om vilken lösning som gav den största nyttan per satsad krona.

Översiktsplan och VA-strategi hör ihop

Förbundet anser att det idag saknas en koppling mellan ÖP och VA-strategin. Kommunen bör ta ställning till var resurserna ska satsas och vilken utveckling som kommunen vill ha, så att det finns en överensstämmelse mellan de båda dokumenten. Kopplingen mellan dessa dokument måste klart och tydligt framgå. I Länsstyrelsen rapport 2009:07 ”Kommunal VA-planering” anges att VA-strategin är ett mycket viktigt styrdokument i arbetet med VA-planen och Översiktsplanen. En sammanfattning av VA-planen ska dessutom finnas med i Översiktsplanen.

Enligt kommunens remissversion av översiktsplanen så ligger utvecklingsområdena i huvudsak i kommunens östra och nordöstra del. Här utpekats Nynäshamns stad, Ösmo, Landfjärden, Segersäng, Grödbys, Sunnerby-Spångbro och Stora vika som de orter som i första hand ska växa. I ÖP står följande: ”Ur ett hållbarhetsperspektiv är det främst orter med förutsättningar för ett gott serviceutbud i kollektivtrafiknära lägen som bör växa.” Förbundet anser att strategin och ÖP motverkar varandra i stället för att samverka för att nå hållbar utveckling.

Kommunens ansvar

Kommunens ansvar för VA-försörjningen gäller inom hela kommunen, där behov finns. I de alternativ som Tyréns har studerat för sydvästra delen av Nynäshamn anges att lokala vatten- och avloppslösningar (alt A1), kräver tillsyn och underhåll för att fungera bra. Enligt Tyréns finns det en risk för att Länsstyrelsen enligt ”Lagen om allmänna vattentjänster” förelägger kommunen om att anlägga kommunalt VA till tomtgräns om gemensamhetsanläggningarna inte fungerar. Den risken finns redan idag i områden där permanentningsgraden är hög och VA-situationen dålig och det gäller både områden som har enskilda avlopp och de med gemensamhetsanläggningar. Det finns flera sådana områden i kommunen och som inte omfattas av VA-strategin. Kring några av dessa resoneras längre ner i yttrandet.

Förbundet har dömt ut ett antal gemensamhetsanläggningar på grund av dålig funktion och skötsel både i de områden som omfattas av strategin och i övriga kommunen. Det är också mycket sannolikt att ca ¾ av befintliga enskilda avlopp är så dåliga så att de behöver åtgärdas.

Omvandlingsområden som inte omfattas av VA-strategin

I översiktsplanen utpekats Landfjärden, Segersäng och Fagersjön till skillnad från Oxnö, Svärdsö, Torö och Lisö, som omvandlingsområden. Det vill säga områden med samlad fritidshusbebyggelse med omfattande permanentning och där VA-situationen är problematisk. Dessa omvandlingsområden finns inte med i den föreslagna VA-strategin. Enligt VA-strategins principer så ska kommunal medverkan vid VA-försörjning inom områden som inte omfattas av VA-planen endast ske om det inte påverkar den fastställda tidsplanen. Om dessa områden inte omfattas av strategin kan förbundet behöva ställa krav så att åtgärder vidtas som leder till anläggningar som är acceptabla ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

Landfjärden

Förbundet anser att det är anmärkningsvärt att Landfjärden inte finns med i den VA-strategi som nu är ute på remiss. Enligt den behovsanalys som genomförts i samband med arbetet med VA-strategin utpekas Landfjärden som ett område med högt behov och med medelhög möjlighet att ansluta till det kommunala nätet. Utredningar kring Landfjärden och problemen kring rådande VA-situation har pågått under en väldigt lång tid. Kommunen har påbörjat ett planarbete som senare lagts på is. Samtliga utredningar pekar på att situationen är ohållbar ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Enligt den utredning som Sweco-Viak utförde 2004 är kommunal anslutning det bästa alternativet. I utredningen konstateras att vikarna är så övergödda så att de måste avlastas, d.v.s. avloppsvatten ska ledas bort och renas. I kommunens start-PM inför planeringen anges att det bodde 252 personer i området (SCB 2004). Landfjärden är i dag klassad som tätort enligt SCB. Kommunen uppskattade att 25-50 % var permanentbebodda medan de boende i Landfjärden nämnde siffror på 70 %. Sannolikt har permanentbosättningen ökat sedan dess och det är betydligt fler som bor permanent i Landfjärden än i de områden som VA-strategin omfattar. Riskerna är mycket höga ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt för påverkan på dricksvatten och badvatten. De bristfälliga markförhållandena försvårar eller omöjliggör väl fungerande avloppslösningar. Muskån-Hammerstaån och Sittuviken avvattnar 2/3 av området och Landfjärden 1/3. Dessa vattenområden som har klassificeringen måttlig status, omfattas också av miljö kvalitetsnormerna och ska ha uppnått god status 2021. Dessutom är Muskån-Hammerstaån viktig lokal för havsöringen.

Segersäng och Fagersjön

Även Segersäng och Fagersjön utpekas som omvandlingsområden i ÖP och med högt behov och hög möjlighet i den behovsanalys som förbundet medverkat i (daterad 20110131). I Segersäng har förbundet inventerat och dömt ut ett antal enskilda avlopp. Nynäshamns kommun inventerade avloppen i Fagersjöns fritidshusområde 2005 och bedömde att dessa måste åtgärdas med kommunal anslutning ur hälsoskyddssynpunkt och för att skydda grundvattnet då området ligger inom vattenskyddsområdet för Gorran. Båda områdena har hög permanentbostadsgrad och ligger relativt nära kommunala avloppsledningar. Därför är det angeläget att ansluta dessa till kommunens VA.

Nyttoanalys och konsekvenser

När det gäller nyttoanalys och konsekvenser så anser förbundet att redovisningen är bristfällig. De miljömässiga konsekvenserna bör redovisas tillsammans med kostnaderna för de olika lösningarna, samtidigt som miljökonsekvenser och miljönyttan för de olika alternativen bör beskrivas mer ingående. Kostnaderna bör även redovisas för respektive grupp, d.v.s. kommunen, VA-kollektivet och den enskilda fastighetsägaren och ha samma tidsperspektiv. På detta sätt får man en större förståelse för hur kostnaden fördelar sig på respektive grupp men även i förhållande till miljönyttan.

I förslaget till VA-strategi beskrivs i de tre olika alternativen endast konsekvenserna för sydvästra delen av kommunen medan konsekvenser för de övriga områdena med högt behov saknas. Att bara beskriva konsekvenserna för en del av kommunen ger inte en korrekt bild för kommunen som helhet.

Vad händer till exempel med Landfjärden om de olika alternativen genomförs? Hur påverkas recipienterna Hammerstaån-Muskån, Landfjärden och Sittuviken? Hur påverkas dricksvattenkvaliteten och människors hälsa? Finns möjlighet till exploatering? Vilka konsekvenser leder de olika alternativen till för övriga områden med stort behov: Segersäng, Fullbromalm och Fagersjön? Förbundet anser att en nytto – och

konsekvensanalys måste omfatta mer än de positiva och negativa nyttor och konsekvenser som berör den sydvästra skärgården.

Dricksvattenförsörjning

En VA-strategi bör även omfatta dricksvattenförsörjningen vilket saknas i tillräcklig omfattning i den föreslagna strategin. Kommunen anger att arbetet med vattenförsörjningsplanen ska påbörjas under 2012. Förbundet anser att dessa två dokument bör hänga ihop eftersom VA även omfattar dricksvattnet. Detta omnämns även i Länsstyrelsens rapport ”Kommunal VA-planering”. Enligt VA-strategin kommer de sydvästra delarna att försörjas med vatten från Stockholmsledningen ända tills ledningen har uppnått sin fulla kapacitet. I steg tre i strategin ska dessa områden istället försörjas med vatten från Gorran. Det framgår inte av strategin hur mycket vatten som krävs för de områden där detaljplanering pågår och för den tillkommande bebyggelsen enligt förslag till ÖP. Det framgår inte heller vilken tidshorisont som de olika stegen i strategin ligger inom. Räcker vattnet från Stockholm till den planerade bebyggelsen i antagna och tillkommande planer enligt ÖP? Och dessutom till försörjning av de sydvästra delarna av kommunen tills steg tre är genomfört?

Recipienter

I VA-strategin anges att skärgårdsområdena i sydvästra delen av kommunen är extra känsliga. I kommunen finns många recipienter som är känsliga. I Nynäshamn finns 38 vattenförekomster enligt vattendirektivet. Av dessa är 14 grundvattenförekomster som idag har god status men som riskerar att försämrats till 2015. Övriga vattenförekomster är sjöar, vattendrag och kustområden. Västra Styran, Fällnäsvisken och Kaggfjärden har otillfredsställande status och resten måttlig status. För samtliga 38 vattenförekomster gäller att de ska ha uppnått god status till 2021 och ingen vattenförekomst får försämrats. Stycket recipienters känslighet för övergödning bör utvecklas och omfatta påverkan på alla typer av recipienter, grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten.

Detaljplan före VA-utbyggnad

Kommunen föreslår i strategin att utbyggnaden av kommunalt VA bör föregås av detaljplanering av området. Förbundets erfarenhet av detta är inte speciellt positiv. Som exempel kan anges Årsta Havsbad där detaljplanefrågan har pågått under minst 10-15 år. Den antagna detaljplanen är överklagad och det pågår fortfarande diskussioner med olika grupperingar för att få till stånd andra lösningar än kommunalt VA.

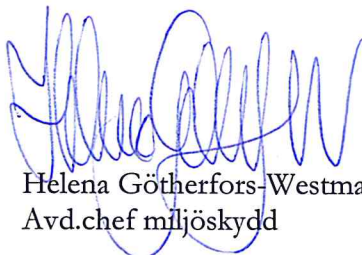
Permanentningsgraden har inte varit speciellt hög och många äldre personer och de som endast nyttjar huset som fritidsboende vill inte dra på sig de kostnader som en kommunal anslutning medför. I de fall som detaljplaneläggningen och anslutningen till VA drar ut på tiden fortsätter de bristfälliga avloppslösningarna att påverka vattenmiljön och i värsta fall även hälsoskyddet genom påverkan av enskilda vattentäkter och grundvatten.

För att spara tid drar Norrtälje fram kommunalt VA till sina omvandlingsområden utan att detta föregås av detaljplaneläggning. Därefter får fastighetsägarna i de olika områden som anslutits till kommunalt VA begära detaljplaneläggning alternativt ändring av detaljplan.

Mot bakgrund av risken med väldigt utdragna processer anser förbundet att kommunen bör överväga möjligheten att dra fram VA utan att invänta detaljplanarbetet. I och med att fastighetsägarna enligt strategin även ska bekosta planläggningen så kan det ytterligare försena arbetet.

Information och rådgivning

Erfarenhetsmässigt vet vi att inrättande av VA-verksamhetsområde medför relativt omfattande arbete för Smohf. Bristfälliga enskilda anläggningar ska dömas ut och fastighetsägare ska tvingas att ansluta sig till det kommunala nätet. Det är ett arbete som förbundet, vid ett genomförande av strategin, inte har resurser eller ekonomiskt utrymme för. Därför ser vi mycket positivt på kommunens föreslagna satsning av extra resurser för att klara detta och för att kunna ge tillräcklig information och rådgivning till fastighetsägarna.

Helena Götherfors-Westman
Avd.chef miljöskydd

